

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODUKU.

IV. Letnik

V Ljubljani 1. novembra 1903

Št. 21.

Tajnosti.

Čisi tisti, ki nimajo poštenih namenov in niso odkritosrčni, ljubijo temo. Boje se svetle luči in z odkrito, resnično besedo ne marajo na dan. Koliko tajnih komplotov se sklene, katerih bi se sicer prizadete osebe sramovale, ker so taki komploti grdi in nečastni. Delovanje poštenih ljudi bodi javno in javna bodi sodba funkcionarjev, ki sodijo naša dela. Učiteljstvo vseh dežel se že dolgo bori za javnost uradnih kvalifikacij in za javnost disciplinarnih preiskav, to se pravi: učiteljstvu naj bi se dal upogled v voditeljska in nadzorniška poročila o učiteljih, mnenja nadučiteljev in nadzornikov o učiteljih v slučaju disciplinarnih preiskav itd. — Na Kranjskem je v komaj pretekli dobi kar deževalo ukazov in odredb dež. šol. sveta, a odredbe, s katero bi se vpeljale javne kvalifikacije učiteljev, ki bi odpravile tisto tajno in zavratno izrekanje mnenj od strani šolskih voditeljev ali nadzornikov v slučaju disciplinarnih preiskav, katere so ti naprtili učiteljem, — take odredbe ni bilo. Seveda, potem bi ne bile mogoče šablonske kvalifikacijske tabele, ki so se prebirale v dež. šol. svetu, in ki so kvalificirale učitelja začeni ob nastopu pri molitvi — do zadnjega večjega ali manjšega poklona ob konci inšpekcije, — na katere, s posebno rafiniranostjo sestavljene kvalifikacije, se je polagalo toliko važnosti, ki pa vendar so vse sestavljene pod vplivom hipnega razpoloženja ali sploh ugodnejših ali neugodnejših razmer, ki vladajo med učiteljem in nadzornikom.

Nadzornikova kvalifikacija o učitelju bodi skozi in skozi j a v n a. Nadzornik itak pove že ob nadzorovanju, kaj mu je všeč ali ne, kaj je prav, kaj pa napak, zato bodi tudi njegova kvalifikacija javna. Učitelj bo vedel, kakšen red je zaslužil in tako bo lahko se poboljšal event. bo povprašal nadzornika, kakšni so vendar vzroki kvalifikacije, ako bo učitelj čutil, da je prikrajšan. In tisti zlovolji, ki jo kažejo nekateri nadzorniki napram učiteljem s slabimi kvalifikacijami, se bo kmalu prišlo v okom. —

Javno bodi tudi postopanje ob disciplinarnih preiskavah. — Sedaj je praksa, da učitelju vroče ovadbo ali sploh povod preiskave z naročilom, da se opraviči. Tisto opravičenje dajo na razpolaganje zopet tistemu, ki je napravil ovadbo event. sprožil preiskavo, da izreče svoje mnenje o opravičenju obtoženca in na tej podlagi se potem učitelja sodi in po navadi tudi obsodi, zlasti v tem slučaju, ako ni v prijateljskih razmerah z voditeljem ali nadzornikom. Tista hvalisana nepristranost šolskih oblasti se je že davno izgubila. Naša zahteva je, da se dajo učitelju v slučaju disciplinarne preiskave na vpogled vsi dopisi, ki se tičejo preiskave, učitelju v končni zagovor, in šele potem naj deželni šolski svet izreče svoje mnenje. — A isti člani šolskih svetov naj se odstranijo takrat od tistih sej, v katerih pridejo na vrsto disciplinarni slučajji, katere so člani šolskih svetov povzročili sami. Tudi za te, sicer vsemogočne člane, naj velja rek: *nemo judex in propria causa*. —

Nadležna je tudi tajnostna počasnost, s katero se vršé nekatere disciplinarne preiskave. Ako je slučaj kaznjiv, vendar dež. šol. svet presodi lahko v 14 dneh do enega meseca in potem se učitelja obsodi, event. mu sporoči, da se je preiskava zistirala. Tako se pa preiskava na vse mogoče načine zavlačuje, napravljajo se nove komplikacije in učitelja pusti v tisti duhomorni negotovosti. —

V tem smislu je treba reforme.

Proč s tajnimi kvalifikacijami in tajnostnim postopanjem ob disciplinarnih preiskavah. —

Učne slike iz nazornega nauka za I. in II. razred.

(Podrobni učni načrt.) Uredil Anton Maier. V Ljubljani 1903. Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

Slovensko pedagoško slovstvo se v zadnjem času zelo množi. „Slovenska šolska Matica“ nam bode v kratkem predložila že svoj tretji književni dar, pa tudi posamezni marljivi učitelji in profesorji spisujejo in izdajajo nove učne in pomožne knjige. Prav te dni pa smo dobili v roko zopet novo pomožno knjigo, zgoraj imenovane „Učne slike“.

Kakor naslov pové, je knjiga namenjena učiteljem I. in II. razreda, oziroma I. in II. šolskega leta. Za I. razred je že pred leti izdal ravnatelj meščanske šole v Krškem, g. Iv. Lapajne, „Prvi poduk“. Prav mnogo tvarine za nazorni nauk na najnižji stopnji ljudske šole je bilo tu zbrane in

knjiga je mnogim učiteljem prav dobro služila. Pozneje je izdal g. Fr. Ga-bršek še posebno knjigo z naslovom „Nazorni poduk“; a obe knjigi se od sedaj izišle zelo razlikujeta.

Najnovejša knjiga ne podaja samo snovi za nazorni nauk, temveč popolnoma izdelane učne slike za I. in II. razred. Čeprav je knjiga precej obširna, vendar ne podaja, kakor mnoge druge take knjige, pre-več učne tvarine, iz katere bi moral učitelj še-le najpotrebnejše izbi-rati, temveč podaja le to, kar je „možno obdelati v prvih dveh šolskih letih“.

Za I. šolsko leto najdemo v njej 17 učnih slik iz opisovalnega nazor-nega nauka, 9 povestic za pripovedovalni nazorni nauk, 16 sestavkov za memoriranje in 8 pesmic za petje, katerim je pa vsem pristavljen prvencem primeren napev. Na str. 83 so „vaje za sluh in glas“ in na primernih krajih je razvrščenih tudi precejšnje število vaj za risanje.

Za II. šolsko leto podaja knjiga le 12 učnih slik za opisovalni nazorni nauk, „zakaj za pripovedovanje in memoriranje podaja čitanka zadosti tva-rine, petje in risanje pa se učita samostalneje“.

To bi bil nekako splošen pregled vsebine nove knjige. Sicer je „na-menjena v prvi vrsti ljubljanskim ljudskim šolam“, kar izpričujejo posebno učne slike „Ljubljana“, „Ljubljanica“ in „Štepanja vas“; „z istim pridom pa bo služila tudi drugim učiteljem. Treba jim bo le tuintam kaj prenarcejati z ozirom na razmere svoje šole.“

Pa oglejmo si nekoliko še posamezne učne slike! Skoraj pri vsaki sliki so na prvem mestu naštetá učila, katera so potrebna pri obravnavanju. Temu sledé formulirani stavki, katere je, ko so se nazorno razvili, „po-navljati tako dolgo, da jih tudi poslednji učenec zná. Tako si pridobé otroci obilnega besednega zaklada, ki je podlaga nadaljni jezikovni izobrazbi in hkratu stvarnemu znanju, ki ima biti osnova kasnejšemu pouku v realijah.“ Formuliranim stavkom pa slede popolne učne slike z vsemi vprašanji in odgovori. Nato najdemo pri učnih slikah za I. razred kako povestico za pripovedovalni nazorni nauk, pesmico za memoriranje ali petje, ali pa tudi uzorce za risanje.

K sklepu nam podaja knjiga še kratko razpravo, kako je obravnavati berila po formalnih stopnjah in za zgled je izdelana učna slika „Zajec“; v dodatku pa sledite dve učni sliki iz napisovanja in sicer ena za I. in ena za II. stopnjo.

Vse te učne slike so izdelane po najčistejših formalnih stopnjah in so se — kakor pravi predgovor — „natančno pregledale in deloma tudi prak-tiški preizkusile“. Želimo, da bi bili vsi učitelji, ki se bodo odslej ravnali po tej knjigi, ž njo tako zadovoljni, kakor gospodje, ki so te učne slike sestavili.

△

Pedagoško-katehetični tečaj v Solnogradu.

Vsled prizadevanja solnograškega nadškofa, kardinala dr. Janeza Katschthalerja se je osnoval odbor katoliških učenjakov, šolnikov in prijateljev šole, ki namerava v Solnogradu prirediti štirinajstdnevni izobraževalni tečaj (od 10.—23. novembra t. l.).

Tečaj je namenjen za svetne učitelje, katerim hoče podati celotno podobo pedagoškega razvoja, pedagoških vprašanj in teženj v naši dobi. Prav posebno pa hoče tudi katehetom podati navodila za njihovo učno delovanje in harmonično združevanje krščanskega nauka z drugimi strokami.

Predmet predavanjem bode zgodovinska, teoretiška in praktiška pedagogika. S predavanji bodo združene tudi praktične demonstracije (učni poizkusi).

Pripravljalni odbor je objavil sledeči program:

1. Dr. Rudolf Hornich, ravnatelj učiteljišča v Št. Hipolitu: *Die Wendepunkte der Erziehungsgeschichte* (devet predavanj).
2. Dr. Ernst Seydl, vseučilišni profesor na Dunaju: *Die Philosophie und Pädagogik der nachkantischen Zeit mit besonderer Rücksicht auf Herbartsche Didaktik* (pet predavanj).
3. Dr. Otto Willmann, dvorni svetnik in vseučilišni profesor v poklju: *Die wissenschaftliche Gestaltung der Didaktik* (dve predavanji).
4. Isti: *Über Sozialpädagogik und pädagogische Soziologie* (dve predavanji z učnim poizkusom).
5. Isti: *Die Beziehungen der Didaktik zur Logik* (štiri predavanja).
6. Philipp Hofer, učni prefekt v Oberhollabrunnu: *Alte und neue Wege im katechetischen Unterrichte* (štiri predavanja).
7. Julij Kundi, župnik na Dunaju: *Leitlinien sur katechetischen Praxis* (pet predavanj z učnimi poizkusi).
8. O. Maurus Wildauer O. S. B.: *Die erziehliche Bedeutung der Liturgie* (tri predavanja).

Po možnosti bode vsako predavanje zase celotno, gotovo pa bodo predavanja vsakega tedna tvorila celoto. Po vsakem predavanju bodo slušatelji imeli priložnost staviti vprašanja in se razgovarjati o predmetu. Pregled vsebine teh predavanj se bode koncem tečaja objavil.

Za slušatelje tečaja in hkrati za omikano mestno občinstvo bodo vsak večer poedina predavanja. Govorili bodo:

1. Willmann: *Über die Poesie der Arbeit.*
2. Žiga grof Ledochowski (Praga): *Über die Erziehung sur Arbeit.*
3. Dr. Ignacij Rieder: *Über Familie und Schule.*
4. Robert Perkmann (Dunaj): *Über Tagesheimstätten und Kinderasyle.*
5. Dr. med. J. Malfatti (Inomost): *Über Schulhygiene* (dva predavanja).
6. Dr. iur. et theol. Ernst Commer (Dunaj): *Über die Bedeutung des Dogmas von der Erbsünde für die Pädagogik.*
7. O. Maurus Wildauer O. S. B.: *Über die christlichen Beziehungspunkte der Pädagogik.*

Nekatere teme se bodo šele pozneje določile. — Prijave za ves tečaj, kakor tudi za posamezne dele sprejema odbor (Anmeldungsbureau des pädagogisch-katechetischen Kursus in Salzburg, Kapitelplatz 2). Vdeležiti se ga morejo tudi dame. — Vpisnina znaša za ves tečaj 10 kron. Pristojbina za vdeležbo pri posameznih delih tečaja ali pri posameznih predavanjih se določi po dogovoru. Vstopnina za večerna predavanja znaša 1 K. Zunanjim vdeležencem preskrbi na zahtevanje odbor stanovanja s hrano ali brez hrane, in blagovoljno podeljuje razna pojasnila.

Udeleženci celega tečaja lahko zahtevajo na podlagi kolokvijev izpričevala.

* * *

Op. uredništva. Ta oklic objavljamo z željo, da bi se tudi po slovenskih deželah našlo kaj svetnih in duhovnih učiteljev, ki bi se hoteli udeležiti tega izobraževalnega tečaja.

L I S T E K .

Š o l a i n d o m .

V nedeljo je bilo. Ljudje so odhajali iz cerkve in se pogovarjali to in ono. Kajpada tudi o tem, kar so gospod župnik oznanili na prižnici.

„Kaj neki zopet hoče ta novi učitelj?“ reče starikava mamka botri sosedinji. „Kaj nam bo neki pravil? Zelo sem radovedna. Kakor čujem, je bilo zadnjič pri predstavi prav prijetno. Mihatovega Jožka prav hvalijo, da je dobro igral. Skoda, da me ni bilo zraven. Jaz bi mojemu Tončku nič več ne branila. Le naj se uči — morda bo tudi naš kdaj govoril ali igral, — pa mu bodo ob roke tolkli.“

„Naša se tudi tako rada uči“, odgovori sosedinja. „Pa ne vem, zakaj? Saj pravijo, da ni nič hud. Bi se že shajalo ž njim, če bi nam le ne pošiljal teh opominov in vabil vsak mesec. No, kaj hočemo, mlad je še in vroče-krven, sčasoma mu že otroci ohladé to vnemo.“

„Ne morem si raztolmačiti, da more biti učitelj toli nespameten in se še o prostem času ukvarja z otroci“, začne modrovati tretja ženica. „Samo tri imam, pa sem jih sita do grla. O, koliko jeze — koliko greha mi nakopujejo ti strpenski otroci. Ti, kako so že rekli gospod? Gospod učitelj vabi danes popoldne stariše v šolo. Morda se smemo tega sestanka tudi me udeležiti?“

„I kajpak, saj si vendar mati. Saj je vendar Janezek toliko tvoj, kakor njegov.“

Sklep je bil storjen.

Popoldne po krščanskem nauku so se zbirali stariši v šolski sobi, kakor druge dneve otroci, ter nekoliko nestrpno čakali, kaj jim pové učitelj

o njihovih ljubljencih. Učitelj jih je že pričakoval, opazoval in premostrival učence — očete in matere. Po nekaterih dobrih in slabih šalah posedejo — a učitelj začne obravnavati svoj tema.

„Cenjeni stariši! Povabil sem vas, da se prav po domače dogovorimo, kako dosežemo cilj, za katerim moramo skupno stremiti. Stremiti pa moramo za ciljem, ki ga nam stavi ljudsko-šolski zakon. Ljudski šoli je naloga, otroke versko-nravno-pobožno vzgajati, razvijati jim duševne moči, to je bistriti jim um, oskrbovati jih s potrebnimi znanostmi in vednostmi za življenje in podati jim pravi temelj za daljno izobrazbo, da bodo enkrat dobri kristijani in vrli državljani.“

„Lepa naloga je to, a je težka“, se oglasio nekateri. „Dandanes je svet, posebno mladi svet že ves izprijen. Otroci so taki, da jih človek ne more kmalu ugnati, neubogljivi, nagajivi, razposajeni itd.“

„Slišali smo, kaj nam zakon veleva“, nadaljuje učitelj, „in prav imate, da se to lepo sliši, a doseže težko. Res, učitelj sam kaj tacega ne more doseči, zato potrebuje pomočnikov.“

„To sem že zdavno mislil, da bi morali pri nas imeti še enega učitelja, ker je toliko otrok“, se oglasi nekdo.

„Da, tudi to bi bilo potrebno, da bi šolo razširili, a sedaj ne mislim še na to, ampak na podporo, ki bi mi jo vi, cenjeni stariši, lahko dali brez vseh stroškov. Nek učenjak je rekel: „Vzgoja je umetnost vseh umetnosti.“ In prav ima. Doseči to, kar veleva zakon, je tudi umetnost. Da to umetnost izvršimo, moramo naše moči združiti k tesnemu skupnemu delovanju. Ne hodimo vsak svojo pot. Jaz tako, vi drugače; kar jaz, to vi, kar vi, to jaz.“

„Šola in dom sestrici ste dve, nobena brez druge hoditi ne sme“, pravi slavni škof Slomšek.

Kaj in kako se godi z otroci v šoli, to ste vi upravičeni vedeti. Moja dolžnost pa je, da tudi kaj poizvem, kako se otroci vedejo doma proti starišem, proti bratom, sosedom in drugim tujim ljudem.“

„Tako je prav, da“, se oglasi razumen mož. „Zato menda pošiljate tiste listke, ki jih imate v roki.“

„Da, dragi stariši! Ker se ne moremo vsako nedeljo zbirati k pomenku, družijo naj nas ti listki.“

„Kaj pa je napisano gori?“ vpraša eden, kojega otrok še ni imel časti biti zaprt.

„Moja hčerka se ni bila zadnjič nekaj naučila“, razlaga drugi. „Pridržali so jo v šoli. Potem je pa dobila tak listek, na katerem je bilo napisano: Vaša hčerka se ni naučila naloge, zato je bila danes zaprta. Sosedov Alojzij je pa dobil: Danes sem v šoli nagajal in nisem poslušal, zato sem bil kaznovan.“

„Naša je tudi že prinesla tak listek“, se oglasi zgovorna mamica, „bilo je pa tako zapisano: Pol ure prepozno v šolo prišla, zato pol ure v šoli ostala. In to sem morala podpisati.“

„O saj se morajo vsi podpisati, ne samo vi“, nadaljuje učitelj.

„Kakor vidim, vsi, kolikor vas je tukaj odobravate moje ravnanje. A ne samo podpisati, temveč tudi strahovati morate doma otroka, ki prinese tak opomin iz šole. Ako bi samo listke podpisavali, bi kmalu učenci izgubili strah pred njimi. Če bi se učenci ne bali listkov domov nositi, potem izgubé ti listki vso vzgojno moč. Ne rečem, da vzemite takoj palico v roke, ne, ampak če otrok ni izpolnil svojih dolžnosti, če se ni naučil ali ni spisal naloge, ga prisilite, da to stori, in da popravi, kar je zamudil. Dobro je tudi, da se potem na listek napiše, kako je bil učenec doma kaznovan. Opozoriti in prositi vas pa moram, da mora biti to, kar mi napišete, resnično. Kajti, če bi napisali kaj neresničnega, bi se otroci učili od lastnih starišev lagati.“

Ko otrok nese listek od starišev podpisan in bere, kako ga priporočujete, si bode gotovo mislil: to niso šale. Nekdo mi je zadnjič napisal: Rajši ga s palico natepite, a ne ga zapirati.

Verjemite mi, da izmed vseh bi jaz najrajši videl, da bi ne bilo treba otroka zapirati. Pomislite tri ure vpiti in se z otroci ubijati in naposled še poleg lenuhov sedeti in prah požirati, to ni prav prijetno. Vedite, če je učenec zaprt, je tudi učitelj zaprt. Zato ne zapiram rad, le kadar moram. Priporočate mi šibo, a jaz je ne smem rabiti. Vi jo smete. Meni zakon dopušča le otroke zapirati. Torej, če jaz otroka zaprem, vi ga pa s šibo kaznujte. Morda bi včasih stariši bolj zaslužili kazen, nego otroci. Ali dovoljujete otrokom vsak dan potrebnega časa za učenje? Ali niste morda včasih že sami otroka od knjig zapodili — mesto da bi ga še priganjali? Roko na srce in mislim, da mi boste pripoznali, da se je že vse to večkrat zgodilo.

Dragi stariši! Otrokom moramo dati tudi časa in prilike, da se nauče. Bože mili, kako naj se učenec uči, če ga preoblagate z drugimi opravili? Kako naj učenec z veseljem in vnemo izvršuje svoje dolžnosti, ako se stariši čez učitelja kregajo in pridušajo, če otrokom naloge daje. Mislite si dva konja vprežena, eden hoče naprej, drugi nazaj. Kam prideta? **N i k a m o r.**

Šola in dom sta v istem razmerju. Domača hiša lahko šoli tri ogle podpira, a še lažje vse štiri podre.

Kmalu bi bili že na listke pozabili. Torej namesto pogostnih sestankov naj nas družijo ti-le listki. Če so prav majhni, ne prezirajte jih, temveč upoštevajte.“

Splošno pritrjevanje: „Le pošiljajte jih.“

Po kratkem odmoru nadaljuje učitelj:

„Tukaj imam še nekaj družega, zvezke vaših otrok. Zdaj morate tudi zvezke podpisavati. Ste li morda nejevoljni, ker vas še s tem nadlegujem?“

„O ne, nikakor.“

„Prav veseli me, da se tako trudite. Ko vam otrok zvezek prinese domov, le dobro si ga oglejte, ker zvezek je pravo ogledalo učenčeve. Zvezek zamazan, učenec zamazan; zvezek raztrgan, učenec raztrgan. Zvezek ves z rudečo tinto prekrižan in prečrtan, učenec lenuh.

Kakor ravnate z listki, tako tudi z zvezki. Pri pregledovanju zvezkov se pa tudi prepričate, zakaj denar trošite.

Zgodilo se je tudi, da učenec ni hotel zvezka sam v šolo prinesiti, ki sem mu ga dal, da naj ga stariši podpišejo. Oče je namreč opazko od zadaj napravil: To je zelo slab račun (bilo je namreč vse prekrižano), če vas noče ubogati, pa ga s šibo kaznujte.

Bili smo že precej časa v šoli, zato je učitelj hitel in še stariše opozoril na nekatere drugo otroške napake:

„Ne puščajte otrok v slabe tovarišije. Pokažem vam karte, da boste videli, kam slaba tovarišija otroka privede. Med šolskimi otroci sem zasledil karte. Nekoč mi nek učenec zatoži: „Gospod učitelj, ta ima pa karte.“ Nisem ravno prijatelj tožb, zato bi jo bil skoraj prezrl. Ker se pa obtoženec začne izgovarjati, da karte niso njegove in je zelo prestrašen, grem in mu preiščem žepe. A glej spaka! V roki imam karte, kakoršne mečejo tu pa tam po gostilnah strastni igravci. Čudim se tem bolj, ker to, kar sem zasledil, niso bile prave karte, temveč le iz lepnjaka narejene karte.

Na mojem obrazu so učenci spoznali začudenje. Vedel sem, da, če bi strogo postopal proti njim, bi ne bil mnogo izvedel. Karte vzamem, grem k mizi in jih ogledujem in se začnem smejati ponarejenim slikam. Če se učitelj smeje, gotovo se tudi učenci. Z prijaznim obrazom vprašam: „Ali se znaš morda tudi kvartati?“ Učenec prikima. „Pridi sem, mi boš pokazal, kako se kvarta.“ Eden molí roko kvišku. „Kaj bi rad?“ „Morajo biti štirje“,

se oglasi. „Kaj ti tudi znaš?“ „Saj znam jaz tudi“, „pa jaz tudi, tudi, tudi“ je odmevalo po šolski sobi. Nisem vedel, kaj naj počnem. Hočem se prepričati, ali se mi le zdi, ali je le res, kar otroci govoré. Pripomniti moram, da sam ne znam kvartati. Pokličem torej po navodilu učencev štiri igralce. Enemu izročim karte. Mešal jih je, kakor kak kavalir v kavarni. Ko jih zmeša, jih razdeli in igra se prične. To je šlo! Po nadaljnem preiskovanju sem se prepričal, da zna igrati skoraj več kakor polovica in da tudi na paši in na potu v šolo grede igrajo. Igrali so za vžigalice ali za gumbe. Ko bi mi bil kdo pravil, da znajo otroci osmih let igrati na karte, bi se mi bilo zdelo neverjetno, a prepričal sem se po lastni izkušnji. Spoštovani stariši! Kaj bo iz takih otrok? Sklepajte iz sledečega: Učenci so igrali za gumbe. Eden ni imel sreče. Bil je že ob vse gumbe tudi pri hlačah, vrhnih kakor spodnjih. Kaj storiti sedaj? Gumbov nič več, a strast do igre je vedno večja in večja. V tej stiski se ozre okoli in zagleda na sosedovem vrtu perilo, ki se je ondi sušilo. Nož v roke, hitro čez plot, in v trenutku ni bilo več gumbov ne pri srajcah ne pri hlačah. Torej — kaj bi si bil pa poiskal, če bi bili igrali za denar? Gotovo bi njegovi igralci ne bi bili hoteli krajcarje menjavati z gumbi.“

„Ti prekanjeni otroci, kdo bi si bil kaj tacega mislil?“ se oglasi neka ženska.

„To napravi slaba tovarišija.“

„Kaj še vse slaba tovarišija napravi“, nadaljuje učitelj, „me je sram govoriti. Samo neko sliko vam pokažem, ki jo je narisal učenec, katerega je slaba tovarišija izpridila.“

Stariše je rudečica občila vgladavši, kaj je storil osemletni fantič in s studom se obračajo od slike. „To, da je učenec risal?“ se čudijo nekateri.

„Se drugim je to kazal. Sreča, da sem še o pravem času zasledil, ker sicer bi mi bil pokvaril vse učence. Tudi njegovo mater sem bil pozval k sebi, da se prepriča sama, kako nedolžni so njeni otroci. Kaj si je mogla reva. Jokala je pred menoj. Prepozno je cvetki prilivati, ko je že popolnoma ovenela. Bodimo oprezni v prvi vrsti sami, da ne bomo dajali morda pohujšanja otrokom: Imejmo vedno pred očmi: Gorjé, kdor pohujša katerega teh malih — ki v me verujejo — bolje bi mu bilo...“

Nadalje se je razpravljalo, kako naj pazijo, da otroci ne bodo denarja po nepotrebnem zapravljali. Živa debata se je vnela radi kadenja. Nek mož je pravil: „Ko smo bili na vajah na Ogorskem, se je nekaterim vojakom prepovedalo kaditi, in oni, kateri so kadili, so preje onemogli kakor oni, ki niso kadili.“ Nato jim učitelj pojasni, da je v tobaku strup, ki se mu pravi nikotin. Vsak strup pa škoduje, torej tudi nikotin ne koristi. Vsi stariši brez izjeme so bili za to, da bi se ne smelo otrokom prodajati cigaret, in tobaka za cigarete. Eden se pobaha: „Če jaz kakšnega srečam, da kadi, pa mu jo kar iz ust izbijem.“

„Prav storite. Če bi vsi tako storili, pa bi preprečili to grdo razvado. In koliko nesreč se lahko zgodi, ravno zaradi tobaka. Otrok ve, da ne sme kaditi, in se skrije kam v kozolec ter si tam prižiga cigaretko. Bi se ne upalil lahko kozolec in napravil hišo, da morda celo vas nesrečno?“ Vsak izmed navzočih se hoče potruditi, da bo kolikor mogoče se bojeval zoper to slabo lastnost. Učitelj konča svoj govor, a na to pridene še župnik par besedi.

Krepko je pobijal pijančevanje. Boj proti pijančevanju! Opozoril je ljudi na gibanje proti alkoholu. Nadalje je opozarjal, kake slabe posledice ima pijančevanje na vzgojo otrok. Odrekel se pijači popolnoma sicer ni nobeden, le sklenili so, da ga zmerno hočejo piti.

Zadovoljni so se razhajali stariši med živahnimi pogovori. Jaz pa sem imel zavest, da sem mnogo pripomogel k dobri vzgoji.

Dopisi.

Z dežele. (Nekaj posebnega II.) Med današnjo šolo in domom je velika zev. Tu in tam uvajajo sestanke roditeljev in učiteljev, da bi na ta način vsaj nekoliko popravili to veliko napako. Poskušal sem tudi že sam s takimi sestanki, a prišel sem do zaključka, da se ne doseže mnogo; je nekaj trenutnega uspeha — trajnega pa malo. Doseže se to, da ljudstvo dobi nekak pojem o šoli in izobrazbi. Ljudstvu manjka izobrazbe in učitelj bi moral takorekoč vsacega učenca psihologično secirati, kar je pri toliki množini učencev, kakor jih imamo po deželi, nemogoče. S tem ne rečem, da naj se taki sestanki opusté; le uvajajo naj se, mogoče bo ta ali oni učitelj dosegel več uspehov, kakor sem jih jaz.

Nekaj družega je, kar bi po mojem mnenju zvezalo dom in šolo v ozko zvezo: to so šolske knjige, ki naj bi služile bolj praktičnim potrebam, a ne toliko idealom! Gospod urednik, zadnjič sem že nekoliko razodel svoje misli, dovolite mi, da grem danes korak dalje.

Hud udarec je za našega revnega kmeta, če pride ob kakšno živinče ali prase. Pogosto je taki katastrofi kriva kmečka nevednost, a tej je kriv današnji šolski sistem. Naše šole so le nekake pripravnice za srednje šole in to je ravno ona coklja, ki zavira, da se kmečki otroci ne morejo dovolj usposobiti za svoj bodoči poklic, bodisi si že za kmeta ali za

obrnika. Socijalni demokratje, kje ste, da udarimo po starem sistemu, ki tlačí kmeta in obrtnika! Toda k stvari!

Zadružništvo in živinoreja obetata biti glavni rešiteljici kmečke krize in zato za-sluzita, da bi se jima posvetilo tudi v naših šol. knjgah nekoliko več pozornosti! Kako pa se obravnava po naših šolah domača živina? Kratek odgovor: opis, pripomni se korist — in končano je! To je pač premalo za našega kmeta! Zakaj bi ne bil v šol. berilih kak vzoren načrt hleva, skednja i. t. d. Ko se po naših berilih obravnava domača živina, zakaj bi ne bile omenjene tudi razne živinske bolezni, kakor so: bolezen v gobcu in na parkljih, (parkeljnica), ki je nalezljiva in kužna; večkrat se še človeka prime. Druge take bolezni so: črnica, kužna pljučnica, ovčje koze ali osepnice, konjski in ovčji garji, stekline pri domačih živalih, goveja kuga i. t. d. Upam, da bi nič ne škodilo, če bi živinskim opisom priklopili še to-le: 1. bolezni, 2. vzrok bolezni in razširjanje iste na človeka, 3. znamenje bolezni in 4. zdravljenje živalij. Mislim, da bi večkrat kak oče prijel za tako šolsko berilo, ki bi mu bilo (ne samo otroku) tudi njemu nekak kažipot; zveza med domom in šolo bi bila trdna!

Kaj ne, zopet nekaj novega! Prihodnjič morda še kaj. Z Bogom!

Vaš Hribski.

Šolske vesti.

Razpisane učiteljske službe. Na mestni slovenski osemrazrednici v Ljubljani je stalno popolniti mesto učiteljice. Prošnje je uradnim potom vlagati pri c. kr. mestnem šolskem svetu najkasneje

do 20. novembra 1903. Prosilke z izkušnjo za meščanske šole imajo prednost. Na štirirazrednici v Senožeah je popolniti učno mesto. Prošnje je vlagati do 14. novembra na c. kr. okrajni šol. svet

v Postojni. Na dvorazrednici v Radečah pri Kranjski gori je razpisano mesto nadučitelja in voditelja s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem. Prošnje do 10. novembra na ces. kr. okrajni šolski svet v Radoljici.

Izpremembe pri učiteljstvu na Kranjskem. G. Ivan Wittreich, doslej učitelj v Stari Loki na Kočevskem, je imenovan nadučiteljem na ljudski šoli v Črmošnjicah. Absolvirana učiteljska kandidatka Marija Detoni je imenovana za provizorično učiteljico v Rovtah nad Logatcem; kandidatka gčna Marija Bučar je imenovana za provizorično učiteljico in voditeljico na enorazrednici v Unterdeutschau (okraj Kočevje). Ker je učitelj g. Jož. Pirnat prestavljen v Banjaloko, pride v Dobrepolje pomožni učitelj Franc Levstek. — Gdč. Bogomila Globočnik iz Ljubljane, je imenovana za provizorično učiteljico v St. Jernej, ker učiteljica gdč. Franja Tavčar ni sprejela službe. — Gdč. Hermina Sirknik iz Ljubljane pride za učiteljico v Studencu (Brinje.) — Kako pomankanje učiteljstva je na Kranjskem, spričuje dejstvo, da še le po preteku enega meseca se je moglo sploh oddati to mesto in da je še le peta na to mesto imenovana učiteljska moč to službo sprejela.

Izpremembe pri učiteljstvu na Štajerskem. Na petrazredni narodni šoli pri Mali Nedelji sta začasno nastavljeni abs. učiteljski kandidatini gospici Frančiška Jandl in Olga Cvahte. — V pokoj je stopil nadučitelj gospod Karol Valentinič v Laškem. Nadučiteljem so imenovani sledeči gg.: na ljudski šoli v Koprivnici nadučitelj Al. Trobiž v Zdolah; na ljudski šoli v Sp. Sv. Kuni-

gundi učitelj M. Vodenik v Brežicah; na ljudski šoli pri Svetem Lenartu pri Ormožu učitelj Fr. Megla v Svetinjah. Kot šolski vodja je nastavljen v Virštajnu učitelj Fortunat Jelovšek iz Dobja. Kot učitelji oziroma učiteljice so nastavljeni sledeči gg. ozir. gdčne: na ljudski šoli v Podovi učit. Avgust Ahlič od Sp. Svete Kunigunde; na ljudski šoli v Središču začasni učitelj Ivan Najžer kot stalni učitelj; na ljudski šoli v Čadramu pomožna učiteljica Cecilija Teržan; na ljudski šoli v Laporju učiteljica Terezija Zevnik od Sv. Benedikta v Slov. gor. Kot učiteljica žen. ročnih del je nastavljena na ljudski šoli v Pamečah gospa Pavlina Arnelčič rojena Barle. Prestavljeni so: učit. in šol. vodja v Podovi Mart. Gobec v isti lastnosti k Svetemu Miklavžu ter učitelj in šolski vodja pri Sv. Miklavžu Vincenc Jug kot nadučitelj v Podovo.

Kletarski tečaj za ljudsko-šolske učitelje na kmetijski šoli na Grmu se je završil v splošno zadovoljstvo vseh udeležencev, v ponedeljek, dne 12. t. m. Ves čas je podučeval deželni potovalni učitelj g. Fr. Gombač in sicer vsako dopoldne od $\frac{1}{2}$ 9. do $\frac{1}{2}$ 12., t. j. 3 ure teoretično, popoldne od 2. do 5. ure praktično. Isti učitelji, ki so se udeležili sedanjega tečaja, se udeleže še spomladanskega in poletnega vinarskega in sadjarskega tečaja. Dne 9. t. m. je omenjeni tečaj inspiciral cel dan in sicer zjutraj od 8. do $\frac{3}{8}$ 12., dopoldne ter od 2. do $\frac{1}{2}$ 6. zvečer, deželni šolski nadzornik g. Fr. Levec ter se je o tem tečaju prav pohvalno izrazil. Upajmo, da bomo mogli tudi o prihodnjih enako poročati.

Drobtine.

Zadeva učitelja Jakliča je bila v deželni zbornici predmet viharnim razpravam. Dr. Krek je v seji 22. oktobra zopet vprašal radi imunitetne zadeve poslanca Jakliča. (Dr. Tavčar: Imun je samo toliko časa, dokler zboruje dež. zbor. Krek zopet zavija.) Dr. Krek: Dr. Tavčar naj mi najprej dokaže, kje sem zavijal, predno rabi besedo zopet. Mnenje Tavčarjevo o imuniteti je napačno. Črno na belem stoji, da je imun poslanec radi tega, kar govori poslanec v svojem poklicu kot poslanec. In jaz smatram, da je občevanje z volivci najnujnejši poklic poslančev. (Klici: Tako je!) Učitelja Jakliča in njegovo soprogo se hoče premestiti od njihovega dosedanjega mesta radi nekega govora poslanca Jakliča. Dr. Krek opisuje, kako oblasti postopajo z Jakličem. Dvakrat je bil kaznovan radi ene in iste stvari. (Dr. Šusteršič: Tako liberalno postopajo z učitelji. Terorizem je njihovo orožje! Edin učitelj je Jaklič v zbornici in še tega hočejo uničiti!) — Dr. Tavčar: „Jaklič je falsificiral volivno pooblastilo, tako je dejala sodnija!“ Šusteršič: „Tako ste Vi falsificirali že na stotine pooblastil!“ Tavčar vpije, da se Šusteršič laže. Šusteršič: Vi se lažete! Jaz sem imel cel kup falsificiranih pooblastil vaše stranke v rokah. Pri občinskih volitvah v Ljubljani! Tavčar vpije, kakor da ga bi gad pičil. Dr. Šusteršič: Lepo se kaže vaša ljubezen do učiteljev. Mi Vas bomo že razkrinkali in vaš terorizem. Tavčar vpije dalje, a že tako zamolklo, da se ga ne čuje, kaj prav za prav hoče. Mož je menda navajen napadati, odgovore pa težko premore. V celi zbornici je silen vrišč. Deželni glavar gre med poslance in končno pravi, da radi vrišča ob pol 1 uri popoldne zaključuje sejo in določa

da bo prihodnjo sejo naznanil pismenim potom. Strast Dr. Tavčarja, proti poslancu Jakliču je zaključila sejo deželnega zbora. Brez vsacega povoda je vpil med tem, ko je doktor Krek pojasnjeval Jakličevo zadevo in izzval glasne ugovore kat. n. poslancev. Čudno! Svobodomiselno stranko vodi, tako pravijo. In ko se gre za to, da se stere absolutiški terorizem proti ubogemu učitelju, ki živi edino le za blagor svojega ljudstva, ko se gre za pravice od ljudstva izvoljenega poslanca, pa ne more zatajiti svoje strankarske strasti, ne more potlačiti izbruha svoje silne jeze proti poslancu Jakliču. Pa je dejal, da ni nervozen! Ta prizor, ki smo ga videli danes, je bil skrajno grd! Naj bi ga bili videli liberalni učitelji. Če imajo še kaj stanovskega ponosa v sebi, bi se morali s studom obrniti od stranke, ki je tako nepopisno strastvena proti članom njihovega stanu.

Mednarodni zavod za izmenjavanje otrok. Francoski učitelj Anton Matthieu je osnoval zavod za izmenjavanje otrok med družinami raznih dežel. Pisarna je v Parizu, 36., Boulevard Magenta. Za pomzne dežele se bodo kmalu osnovale posebne pisarne. Stariši, ki bodo hoteli koga izmed otrok za nekaj časa ceno poslati v inozemstvo, bodo v prihodnje svojo željo kar naznanili pisarni svoje dežele. Z vprašalno polo se bode poskusilo stariše, ki so v enakih socialnih razmerah, spraviti v dotiko. Tudi se bodo le take družine upoštevale, ki so v nravnem oziru priporočljive.

Položaj srbskih učiteljev, katerih je okoli 400, ni posebno ugoden. Najhujše je to, da niso še dobro urejene razmere med učitelji in šolskimi oblastmi, in da morajo mnogi vsled tega trpeti

različne krivice. Zato kliče srbska „Prosveta“: „Kot napredni delavci in kot Srbi apeliramo na merodajne osebe, naj store vse, kar je mogoče, da se olajša srbskim učiteljem v teh krajih njihov mučni položaj, posebno pa, da se izboljša razmerje med učiteljstvom in šolskimi oblastmi. Ako ostanejo te besede glas upijočega v puščavi, bomo prisiljeni, otresti se vseh ozirrov in objaviti izjave nezadovoljnega učiteljstva proti tamošnjim šolskim oblastem.“

Učiteljski shod na Češkem. — Od 18.—22. sept. t. l. je bilo na Češkem zbranih okoli 3000 učiteljev in učiteljic na učiteljskem letnem shodu. Zahteve, ki jih je učiteljstvo na shodu sprejelo, se glase: Učiteljska izobrazba naj se poveča s tem, da obiskujejo učitelji vseučilišče; izboljša naj se učiteljsko stanje in položaj; šolsko nadzorstvo naj se na novo uredi na racionalni podlagi; ljudska šola naj se osvobodi od državnega in cerkvenega vpliva, (!) šolo naj vodijo samo strokovnjaki; šolski zakoni in uredbe naj se predlagajo v deželnem zboru po zaslišanju učiteljskih konferenc; v okrajne šolske odbore naj se sprejmejo tudi učitelji, katere izvoli okrajni šolski svet; šolski nadzorniki naj se določijo po volitvi; obligatno obiskovanje ljudske šole naj se podaljša na 8—9 let (!); osnujejo naj se posebne knjižnice za izobrazbo učiteljev; pridnim učiteljem naj se dovolijo materialna sredstva, da morejo potovati v inozemstvo in si tako razširiti izobrazbo; učiteljem naj se dá popolna meščanska svoboda; učiteljstvo naj se osvobodi tajne kvalifikacije. Pri shodu so bili navzoči zastopniki vseh čeških političnih strank, poslanec češkega vseučilišča, župan mesta Prage ter zastopniki mnogih društev in korporacij. Poslanec češkega vseučilišča prof. Franc Drtina je govoril pri tej priložnosti učiteljstvu pozdrav, v katerem je

rekel: „Učiteljska zveza je temelj češke kulture, katera daje vse udom češkega naroda oči, razum in duha — duha edinosti, duha krepkega in živega, ker ljudska šola odločuje prihodnost naroda, ker ona vzgaja nove rodove.“

Reforma meščanskih šol. Pred kratkim je bila sestavljena na Dunaju komisija za reformo meščanskih šol v Avstriji. V komisijo, katero je sestavilo ministrstvo za uk, je stopilo 8 šolskih nadzornikov, 9 ravnateljev, 1 ravnateljica mešč. šol (dekliških) ter 1 ravnatelj ljudske šole. Delovanje komisije je vodil dr. Hartel, minister za uk, sam. Poročevalec komisije je ravnatelj meščanske šole, Alojzij Felner. Komisija je predložila, naj se izpremeni učni program; poučuje naj se po koncentričnih krogih t. j., da se v višjih razredih dopolnjuje in razširja to, kar se je učilo v nižjih; absolviranim učencem naj se dado večje pravice; učitelji mešč. šol naj se temeljiteje in obširneje izobrazijo. Minister je izjavil, da je popolnoma zadovoljen z delovanjem komisije in da bo vse storil, kar mu je mogoče, da se vpelje in izvrši, kar je spoznala komisija za dobro in potrebno.

Kaj je vse mogoče! V zadnji številki „Slovenskega Učitelja“ smo brali v deželnozborskem govoru gosp. poslanca M. Arko-ta, da je poljedelsko ministerstvo določilo, da naj g. Otm. Novak, ki je na ljubljanskem učiteljski zbornici, za plačo tako dolgo počaka, da pride okr. šol. nadzornik, in ako ga bo ta spoznal sposobnim, potem se mu bo ista šele nakazala. Tako se je postopalo v Idriji proti učitelju z maturo. A te dni se je pa dogodil ravno nasprotni slučaj nekje na Kranjskem. Neki okrajni šolski svet je nastavljal na neki šoli za učitelja nekoga, ki je pač štiri leta trgal hlače na koprskem učiteljski zbornici, a je prilezel le do drugega letnika in še istega

ni s povoljnim uspehom dokončal. Temu se pa ni nič reklo, da naj dela tako dolgo brezplačno, da pride okr. šol. nadzornik in presodi njegove zmožnosti in njegovo sposobnost, temveč nakazala se mu je takoj letna plača. Ali ni kaj takega le pri učiteljstvu mogoče?

Šolska hranilnica. Pri lokalni učiteljski konferenci dné 20. okt. t. l. se je sklenilo na c. kr. rud. ljudski šoli v Idriji osnovati šolsko hranilnico in sicer za sedaj le v istih razredih, kjer učiteljstvo prostovoljno prevzame opravljanje take hranilnice.

Učiteljske knjižnice. Marsikje si belijo glave, kako pospeševati izobrazbo učiteljstva. Odpreti se jim hoče pristop na vseučilišče, prirejajo se razni učni tečaji, a pozablja se na to, kar je najbližje, na izobraževanje s knjigami, ki je najboljšje in ki je brez nje vse drugo brezuspešno. Tudi na visoki šoli ne zadostujejo sama predavanja profesorjeva, podpirati jih mora učenje iz knjig. Dajte učitelju visokošolsko izobrazbo in posurovel, okostel bode, če opusti daljne študije. — Priložnost izobraževanja ima učitelju nuditi okrajna učiteljska knjižnica. A kake vrste knjig so navadno v njej zastopane? Največ je dobiti knjig, ki obravnavajo moderna pedagoška vprašanja, a kaj malo šolskih knjig in takih knjig, ki bi služile učitelju za pomoč pri pouku. Zato „Christliche Schul- und Elternzeitung“ prav umestno zahteva, naj bi se pri nabavi knjig za učiteljske knjižnice upoštevala sledeča pravila: 1. V knjižnici morajo biti zastopane vse za učiteljišča potrjene knjige v najnovejših izdajah. 2. Vsa dela, katera izpraševalna komisija ali izpraševalni komisarji priporočajo kandidatom za učenje, zopet v najnovejših izdajah. S tem, da se nabavljajo nove izdaje, se množi število rabnih knjig in se ni bati vedno odgovora: „Knjiga je izposojena“ ali

„knjiga je pošla.“ 3. V učiteljsko knjižnico spadajo tudi knjige, ki so v rabi na srednjih in strokovnih šolah. Zlasti v našem času, ko se množe obrtni nadaljevalni tečaji, je učitelj večkrat prisiljen, da priliči pouk po potrebi raznim poklicem. Kako mu je treba postopati, se najhitreje pouči iz učnih knjig. 4. V učiteljski knjižnici mora biti tudi na izbero več obširnih ročnih knjig o posameznih vednostih. 5. Šele na zadnjem mestu je omeniti tudi knjige, ki nudijo nove ideje o vzgojnem delovanju ali obravnavajo splošna vzgojevalna vprašanja.

Ureditev ljudskih šol v Ameriki. Britansko ministrstvo za uk je izdalo obširen zbornik, kateri popisuje ureditev šol v vseh kulturnih državah. Posamezne oddelke tega zbornika so sestavili najboljši specialisti. Dva zvezka govorita le o ureditvi ljudskih šol v Ameriki. Iz tega obširnega dela je razvidna velika skrb, ki jo imajo vse ameriške države za ljudsko šolo. Takoj jasno opazimo faktum: nobena druga država ne izda toliko za šolo kakor Amerika. Ona dá več za šolo, kakor izdado Nemčija, Anglija, Francija skupaj za brodovje. Od leta 1870. do danes, torej v 33. letih, je postal budget za uk trikrat večji; razven tega pa se je nabralo v zadnjih desetih letih do 600.000.000 K. privatnih darov za ljudske šole. Vse ljudske šole so v narodnih rokah. V vseh šolah vlada racionalna metoda. Kar se v drugih šolah doseže s kaznimi, to se tam doseže z vzgojo — kazni so skoro neznanne. V celi Ameriki in Kanadi imajo ljudsko šolo za temelj, na katerem sloni demokracija. Karakteristično je, da poučujejo moške in ženske otroke skupaj in ne v oddelkih. Dr. W. T. Harris razjasnuje to tako-le: Skupno vzgojevanje moških in ženskih otrok je naravno (?) ker vlada ista skupnost tudi v družini in družbi; to skupno vzgojevanje je tudi pravično,

ker omogočuje, da dobé otroci obojega spola enako vzgojo(!) Zanimivo je tudi to, da je od celega števila učiteljskih moči 680/0 učiteljic ali 2/3 učiteljic in le 1/3 učiteljev. Pri poučevanju pazijo zlasti na to, da se navadijo učenci čim več samostojnosti: učenci se učé sami, učitelji pa samo vodijo učenje. Znanje smatrajo vedno in povsod za sredstvo, ne za cilj. Učilnice se v marsičem razlikujejo od učilnic v Evropi, Okna n. pr. se postavljajo jako visoko, da prihaja svetloba od zgoraj; v šoli se ne nahaja samo ena šolska tabla, ampak so tri cele stene pokrite z velikimi deskami, na katerih se piše, riše in računa. Učenci so večinoma — pri tablah. Vsak učenec ima svojo posebno klop, t. j. klop z enim sedalom; vsaka učilnica je okrašena z množico lepih slik. — Učitelji vse storé, da je bivanje v šoli otrokom kolikor mogoče prijetno.

Zlate besede je izrekel o pomenu vzgojiteljevega delovanja sv. Janez Zlatoust rekoč: „Višje kot slikarja, višje kot vsakega kiparja, višje, kot vse druge umetnike na svetu cenim tistega, ki zna upodabljati dušo otrokovo; slikar in kipar ustvarjata le stvore brez življenja, a moder oče, umna mati, dober vzgojitelj ti postavijo živ umotvor, nad katerim se raduje božje in človeško oko.“

Nov disciplinarni zakon za učitelje bode sklenil štajerski deželni zbor. Učni odsek je že izvršil svoj načrt. Po novem zakonu bode obdolžencu dovoljen vpogled v vse preiskovalne akte. Denarne kazni bodo odpravljene.

Higijenična pravila za učence. Vlada v Weimaru je razposlala šolskim oblastim sledeča pravila, ki so sedaj razobešana po vseh šolah velike vojvodine: 1.) Telo, zlasti obraz, vrat in prsa je treba vsaki dan umiti, 2.) Roke je treba večkrat umiti, nohte imeti kratke in čedne, 3.) Zobe

je treba zjutraj in po jedi osnažiti s krtačo, 4. Lase je treba dopoldne in popoldne pred obiskom šole počesati, 5.) Obleko je treba vsak dan osnažiti, 6.) Čevlje je treba vsako jutro očediti, 7.) Papir, ostanke rastlin in sadja ne gre v sobi metati na tla, 8.) Na tla pljuvati je prepovedano, 9.) V gorki sobi je treba odložiti rutice za vrat in vrhno obleko, 10.) Med odmorom se mora skozi okna spustiti svež zrak v sobo, 11.) Med odmorom je treba bivati kolikor mogoče na prostem, 12.) Ako hodiš, stojiš ali sediš, se drži ravno, 13.) Ako sediš vpri obe nogi s celim podplatom na tla, 14.) Pri branju, pisanju ali risanju drži gornji život zravnano, 15.) Piši velike in razločne črke, 16.) Pri pisanju pazi, da ne bodeš samemu sebi delal sence, 17.) Pri delu, zlasti pri branju, pisanju in risanju se varuj preveč svetle solnčne luči, 18.) V mraku ne čitaj in ne piši, 19.) Pred vstopom v šolsko sobo osnaži čevlje, 20.) Učitelju je treba naznaniti, če ti je na odkazanem mestu v šoli prevroče ali premrzlo, če dobro ne vidiš ali ne slišiš, če se čutiš bolnega ali pa če je doma najezljiva bolezen.

Kongres za šolsko higijeno. Mesca aprila prihodnjega leta se bode vršil v Norimbergu na Bavarskem prvi mednarodni kongres za šolsko higijeno. Poleg predavanj, skupne diskusije bode tudi prirejena izložba predmetov, ki so v zvezi s šolsko higijeno.

Šola v starem Babilonu. Redko se odpre starinoslovcu tako natančen vpogled v starodavno preteklost, kakor se je odprl o. Vincenciju Scheil pri raziskavanju razvalin babilonskega mesta Seapar. Francoski arheološki zavod v Kairo je objavil o teh raziskavanjih natančno poročilo. Najzanimivejša najdba je starodavna šola z vsem inventarjem, ki podaja natančno sliko nekdanjega pouka. Šola je bila

majhna hiša, ležeča nasproti templju v zelo obljudenem delu mesta. Tu je našel pater Scheil mnogo kipcev in tablic. Na eni izmed njih je razbral napis: „Kdor se odlikuje v šoli pismen, se bode svetil kakor solnce.“ Zidovi hiše so bili še štiri metre visoki. Hiša je imela sedem sob. V eni sobi so našli v nekem kotu velikansko množino lepo urejenih tablic. Žal da niso bile tablice v ognju žgane. Zato so bile površine deloma zamazane, deloma so se pa tako tesno druga druge držale, da se je pisava popolnoma uničila. Mnogo tablic je bilo še nepokvarjenih. Na teh so bili pisani himni v starem babilonskem jeziku, meteorološki zaznamki, abeceda, slovarji, računске naloge, pogodbe. Izmed teh je služil en del za predloge, ki se odlikujejo po stalnosti in jasnosti pismenih znamenj. Druge tablice so bili prepisi učencev. Ti so služili za vaje v razredu in na njih so bile začrtane posamezne fraze, besede, znamenja, redko celotni teksti. V duhu si lahko predstavljamo učence, kako so pred 4000 leti z lesenim, koščnim ali bakrenim črtalom v ilovnate tablice vestno začrtovali vsako pismeno znamenje in pri tem polglasno izgovarjali njih pomen. Če je bila ena stran popisana, je morala služiti druga. Učitelj je bral, popravljal med vrstami slabo narejena znamenja ali pa ukazal tablico še enkrat napraviti. Učenec je z dletom ostrgal gorenjo plast tablice in zbrisal tekst. O. Scheil je na mnogih mestih našel sledove takega dleta. Isti material je na ta način lahko služil mnogim generacijam. Nekateri teksti imajo tudi datum in podpisano je ime babilonskega kralja Hammurabta. Šola je torej cvetela okoli leta 2100 pred Kristusom. O. Scheil je sestavil ves program bralnega in pisalnega tečaja, ki je bil tamkaj v navadi.

Angleško. Gospodarske šole za deklice. Lady Warwick se je posvetila delu ustanavljanju zavode za de-

klice. Lady namerava z enim udarcem pobiti dve muhi. Želi namreč odpreti delavnim ženam novo polje dela, da bi se posvetile lažjim strokam gospodarstva, ki potrebuje izšolanih in izurjenih sil. V listu „New-Liberal Review“ zagovarja Lady Warwick gostobesedno to svoje podjetje in opominja, naj se vendar že kaj stori za hčere duševnega proletariata, ker so bile te deklice, katerih starši spadajo k svobodnim poklicem in imajo navadno obilno družino, a zelo pičle dohodke, dobro vzgojene in tvorijo glavni kontingent modernega tekmovanja za obrt. Njihova žalostna usoda jej leži že dolgo na srcu in je torej po zrelem premišljevanju zasnovala hospic „Lady Warwick-ove“ v Readingu, da ne morajo uboge, dela željne deklice hoditi v prenapolnjene velikomestne delavnice. Pod tem hospicem naj se ne razume kaka bolnišnica, ampak neka vrsta gospodarskega penzionata za deklice. Zavod so odprli l. 1898. in vzprejeli 24 učenk. V naslednjem letu (1899.) so otvorili Brook House s 14 in Maynard Hostel s 16 učenkami. L. 1900. so sezidali dve cottage s šestimi sobami, zraven katerih se nahajata dva rastlinjaka (Treibhaus), k temu pa spada še 9 1/2 arov zemlje za praktično obdelovanje. Ker nimajo svojih lastnih laboratorijev, morajo poslušati vsa strogo znanstvena predavanja v kolegiju v Readingu, kar je pa zelo drago. — Krasno podjetje! Dal Bog, da se posreči in prinese obilno sadov! („Kršč. Škola“.)

Učenje — služba božja. Sv. Ignacij Lojolski je izrekel sledeči čudoviti pa resnični stavek: „Kdor se peča z vednostjo iz dobrega namena, Bogu služiti, je bolj Bogu všeč, kakor tisti, ki opravlja spokorna dela; kajti pri učenju treba napejati vse človekove zmožnosti, dušne in telesne moči.“ Ta stavek je tudi sprejet v konstitucije Jezusove družbe.

Nune v javnih ameriških šolah. Nekaj posebnega se je zgodilo v Arlingtonu, Illinois. Mestni šolski svet je vzel v službo katoliške sestre benediktinke. Nasprotniki seveda hueo agitirajo zoper to novotarijo in grozijo s tožbami, če se sestre ne odpuste iz službe. In čujte, iz kakšnega vzroka je šol. uprava najela kat. sestre! Zato, ker so sestre znane kot izvrstne vzgojiteljice. Tako delajo nekatoličani!

Šolstvo v Sibiriji. Odkar je Sibirija po železnici tesneje združena z evropsko Rusijo, se trudi vlada na vso moč, da bi v tej deželi razširila kulturo. Zboljšuje se promet, neguje obrt in trgovina, pošiljajo se tje naseljenci iz Evrope. Pa tudi za šolstvo, ki je bilo doslej zelo zanemarjeno, skrbi ruska vlada. Ministrstvo za nauk je določilo 100.000 rubljev za ljudsko izobrazbo. Ta svota je namenjena za to, da se v raznih krajih Sibirije osnujejo vzorni zavodi, ki bi bili v izgled drugim šolam. Da se za sedaj vstreže največji potrebi, vstanovili bodo 50 takih šol, ki se bodo otvorile v bodočem poletju.

Proti kajenju mladine. V naši dobi se mnogo govori, piše in dela proti už-

vanju alkohola. V S. Ameriki pa se vztrajno boré ne samo proti alkoholu, temuč tudi proti nikotinu. V Čikagi se ne smejo prodajati cigarete brez posebnega dovoljenja, a 600 korakov od šole se sploh ne sme prodajati nikak tobak. Izmed zapadnih držav se bojuje zoper nikotin zlasti država Oklahama. Ta je izdala 1. maja t. l. strogo odredbo, ki prepoveduje uvoz cigaret in papirja za cigarete. Osebam pod petnajstimi leti se tobak sploh ne sme prodajati. Kazen za kršenje tega zakona je določena na 10—200 dolarjev. — Pri nas se zoper ta strup premalo stori.

Število avstrijskega prebivalstva. Statistična centralna komisija je izdala o tem natančni izkaz. Prebivalstva je v Avstriji 26,150.708, od teh je rimskih katoličanov 20,660.279, grško uniranih 3,134.439, armenskih unijatov 2096. Židov je 1,211.899. Nemški obč. jezik govori 9,170.839, češki in slovaški 5.955.397, poljski 4,259.152, rusinski 3,375.576, slovenski 1,192.780, hrvaški 711.380, laški 727.102, rumunski 230.963, mažarski 9516 prebivalcev.

— Naznanilo. —

Pri vseh knjigotržeih je dobiti po K 1.60

Navodilo k I. zvezku Črnivčeve Računice

Založila „Slovenska Šolska Matica“.

Odbor.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.

Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.